

آموزش مراقبت از فیستول

فیستول چیست؟

فیستول عبارت است از اتصال سرخرگ و سیاهرگ که معمولاً طی یک عمل سرپایی و با استفاده از عروق طبیعی انجام می‌گیرد. فیستول شریانی وریدی بهترین راه دستیابی عروقی دائمی می‌باشد و به مدت 5 تا 7 سال و گاهی تا 10 سال قابل استفاده می‌باشد.

فیستول معمولاً 3 تا 6 هفته بعد از عمل جهت همودیالیز استفاده می‌شود و این مدت برای بهبودی محل عمل و گشاد شدن ورید می‌باشد در افراد مسن و مبتلا به دیابت و بیماری‌های عروقی گاهی برای آن که فیستول قابل استفاده باشد به 6 ماه زمان احتیاج داریم. برای همین معمولاً در این افراد زودتر فیستول ایجاد می‌شود. در صورتی که بیماران عروق مناسب برای انجام فیستول نداشته باشند از گرافت شریانی-وریدی استفاده می‌شود. گرافت یعنی اتصال یک سرخرگ به یک ورید از طریق رابط در زیر پوست و معمولاً دو هفته بعد از کارگذاری قابل استفاده می‌باشد. و معمولاً تا 2 سال قابل استفاده می‌باشد.

نکاتی در مورد مراقبت از فیستول بعد از جراحی:

- 1- هر دو روز یکبار پانسمان محل جراحی تعویض شود محل عمل را خشک نگه دارید؛ تا زمان التیام آن می‌توانید دوش بگیرید ولی داخل وان، استخر و... نمی‌توانید بروید.
- 2- جهت جلوگیری از ادم بازوی خود را مستقیم و بالاتر از سطح قلب نگهدارید تا زمانی که محل عمل التیام یابد.
- 3- در صورت بروز درد، تورم، قرمزی، گرمی یا ترشح چرکی در فیستول یا تورم ساعد و بازوی دست فیستول دار به سرعت به پزشک معالج خود مراجعه کنید.

آماده شدن فیستول جهت همودیالیز:

فشردن خمیر یا توپ پلاستیکی نرم با دست (5 بار در روز و هر بار 20 مرتبه) و استفاده از کمپرس گرم (چند بار در روز) و قرار دادن دست در پایین تر از قفسه سینه بعد از التیام محل عمل سبب تسریع در اتساع وریدها و واریسی شدن آنها می‌شود.

چند نکته در مورد مراقبت از فیستول:

- 1- پس از فیستول گذاری تا حد امکان از افت فشار خون در حین دیالیز ، بلند کردن بار سنگین با دست فیستول دار ، گذاشتن دست فیستول دار در زیر سر ، ضربه خوردن به فیستول و انداختن دسته کیف فیستول جلوگیری کنید. این عوامل ممکن است موجب از کار افتادن فیستول شوند .
- 2- با لمس فیستول فعال ، لرزشی در زیر دست خود احساس می کنید. در صورت قطع این لرزش ابتدا با دست دیگر ضربات مکرری بر روی فیستول بزنید تا اگر لخته ای ایجاد شده از فیستول خارج شود و سریعاً به جراح مراجعه کنید.
- 3- گاهی فیستول دچار آنوریسم می شود ، یعنی در یک ناحیه به شدت برجسته و پر خون می گردد. دقت کنید که آنوریسم چون جدار نازکی دارد ، در خطر پارگی و خونریزی شدید است. پس حتماً آن را به جراح نشان دهید ، به خصوص اگر پوست روی آن نازک شده باشد. مراقب باشید که هیچ گاه ضربه یا فشار محکمی بر روی آنوریسم وارد نشود.
- 4- از انجام کارهای سنگین و بلند کردن اجسام با وزن بیش از ۲ کیلوگرم با دست فیستول دار خود خودداری نمایید.
- 5- از دست فیستول دار خونگیری یا تزریقات یا اندازه گیری فشار خون انجام نشود.
- 6- از بکار بردن تیغ تیز برای زدودن مو از عضو بپرهیزید.
- 7- از کندن پوسته های زخم خودداری نمایید
- 8- از بستن دستبند و مچ بند یا ساعت و پوشیدن لباس با آستین تنگ در دست فیستول دار خودداری نمایید.
- 9- قبل از هر دیالیز دست فیستول دار را با آب و صابون بشویید.
- 10- هر روز محل فیستول را از نظر تورم و قرمزی و عفونت و گرما کنترل کنید.
- 11- در صورت علائمی از قبیل بی حسی و خارش و درد و عفونت در محل عروق به پزشک و پرستار اطلاع دهید.
- 12- جهت جلوگیری از خونریزی تا چند ساعت پس از دیالیز حمام نروید.
- 13- برای توقف خونریزی ، بعد از خارج کردن سوزنهای ، روی محل فیستول یا گرافت به آرامی فشار وارد کنید . فقط جایی را که سوزن قرار داشته فشار دهید . هرگز بالای محلی که سوزن قرار داشته فشار وارد نکنید.
- 14- فیستول یا گرافت را نخارنید تا خراشیده نشود . ناخنهای شما می تواند منبع عفونت باشد.
- 15- اگر بعد از خارج کردن سوزنهای ، خودتان روی فیستول یا گرافت را نگه داشته اید یک دستکش تمیز بپوشید و از گاز تمیز استفاده کنید.

واحد آموزش به بیمار

پاییز 1400